

позбавлення волі та вжити заходів щодо індивідуальної компенсації жертвам. Тенденція міжнародного права спрямована на колективну, а не на індивідуальну компенсацію.

Література:

1. Статут Ліги Націй 1919 р. URL: https://yurist-online.org/publ/istoricheskie_dokumenty_istorichni_dokumenty/statut_ligi_nacij_ustav_ligi_nacij/2-1-0-1227 (дата звернення 22.09.2022).

2. Договір про заборону війни як засобу національної політики від 27 серпня 1928 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_647#Text (дата звернення 22.09.2022).

Шнурко Я.В.,
завідувачка відділу
зв'язків з громадськістю
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ЗМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Одним з керівних принципів діяльності Національної поліції України сьогодні, відповідно до Закону від 02.07.2015 № 580-VIII, є відкритість та прозорість [1]. Зазначений принцип є основоположним у питанні формування рівня довіри населення до поліції, [2, с. 122]. Водночас належна взаємодія між поліцією та суспільством, зокрема й формування позитивного іміджу поліції неможливі без участі недержавних засобів масової інформації (далі – ЗМІ).

Слід зазначити, що вдосконалення взаємодії правоохоронних органів, зокрема й поліції та ЗМІ, вимагає визначення порядку висвітлення діяльності правоохоронних органів, адже останнім часом у «гонитві за сенсацією» спостерігається тенденція негативізації іміджу правоохоронних органів. Скандальні і негативні новини завжди привертають більшу увагу, ніж висвітлення досягнень у роботі. Це вимагає від правоохоронних органів дотримання принципу відкритості та прозорості у своїй діяльності, для максимально об'єктивного подання інформації з одночасною мінімізацією ризиків її викривлення [3, с. 282].

Як відмічає А.В. Семижон, процесу налагодження взаємодії поліції та ЗМІ властивий динамічний характер, що змінюється залежно від того, в якому середовищі відбувається побудова відносин, які є умови для успішного перебігу процесу, які фактори заважають відбуватися процесу взаємодії, що потрібно змінити заради отримання позитивного результату. Правоохоронна

система та ЗМІ функціонують в одному соціальному середовищі. Виконуючи різні функції і маючи різну природу, вони, проте, повинні однаково служити суспільним інтересам. Важливість такого зв'язку обумовлена тим, що висвітлення діяльності поліції в ЗМІ, має значну вагу у формуванні позитивного іміджу суб'єктів владних повноважень [4].

Втім, така взаємодія цікава не лише поточним станом, на шляху до демократичних змін у роботі національних суб'єктів правоохорони. Значною мірою представляє інтерес розвиток таких взаємин, наслідком яких стало законодавче закріплення відкритості і прозорості як принципу діяльності. Причому це стосується не лише роботи поліції, а й інших суб'єктів владних повноважень, віднесених законодавством до правоохоронних органів.

Враховуючи те, що українські землі входили до різних адміністративно-політичних утворень, історію взаємодії правоохоронних органів та ЗМІ доцільно розглядати з урахуванням наступних моментів: а) утворення системи публічної служби та правоохоронних органів зокрема; б) розгляд взаємодії правоохоронних органів та ЗМІ на українських землях у прив'язці до державних утворень куди вони входили (Російська та Австро-Угорська імперії).

Так, починаючи з 1865 року, взаємодія правоохоронних органів та ЗМІ регулювалася Тимчасовими правилами про цензуру й друк, а також Положенням про облаштування таємної поліції в імперії. Зміст відповідних документів зводився до надання права МВС наглядати за періодичними виданнями та друкованою продукцією. Для цього в системі МВС було виокремлено Головне управління у справах друку. Примітно, що такі «тимчасові правила» проіснували до 1905 року. Крім того, у 1873 році був прийнятий Закон «Про доповнення Тимчасових правил про цензуру і друк», який встановлював можливість зупинення випуску будь-якого видання [5, с. 57].

Подібні функції на західноукраїнських землях пов'язані зі створенням політичної поліції-жандармерії, яка фактично мала змогу прийняти до свого провадження будь-яку кримінальну справу. У місцевих органах влади одночасно з поліцією правоохоронні функції покладалися на повітових старост, які призначалися міністром внутрішніх справ. Повітові старости були наділені широкими повноваженнями у вирішенні різноманітних питань, оскільки їм підпорядковувалася жандармерія на місцях [6, с. 34]. Зокрема, це стосувалося взаємодії зі ЗМІ щодо контролю за друком.

З поваленням імперій та втратою незалежності у визвольних змаганнях українські землі були примусово долучені до СРСР. Не вдаючись до детального висвітлення взаємодії правоохоронних органів та ЗМІ у радянський період 1920-х – 1980-х років її можна охарактеризувати хвольоподібним зростанням та спаданням. Приміром, відносна лібералізація такої взаємодії у період нової економічної політики (1921-1929 роки) та завершилась із початком репресій у 30-х роках ХХ століття.

Позитивні зміни у взаємодії правоохоронних органів та ЗМІ відбулися наприкінці існування СРСР, у той час як нова віха у формуванні таких відносин почалася зі здобуттям Україною незалежності. В цьому аспекті М. Мокряк вдало наголошує на тому, що дестабілізуючий кримінологічну ситуацію вплив ЗМІ обумовлений зловживанням свободою слова, зокрема порушенням правил моралі та журналістської етики. Звичайно, ЗМІ мають інформувати суспільство про злочинність (стан, структуру, динаміку, територіальність), її прояви в державі та за кордоном, роблячи при цьому превентивний вплив, розважати представників суспільства тим чи іншим видом інформаційної продукції (кінофільми, серіали, ток-шоу тощо), але така діяльність має бути виваженою. Функція висвітлення, з одного боку, не має створювати в суспільстві паніки, але з іншого – не викликати в будь-якої особи вчинити правопорушення [7, с. 197].

В якості підсумку можна наголосити, що історичний досвід взаємодії правоохоронних органів та ЗМІ переконливо свідчить про негативні наслідки спроб суб'єктів владних повноважень контролювати діяльність мас-медіа. З іншого боку безконтрольне та упереджене висвітлення інформації здатне дестабілізувати оперативну обстановку, викликати спалахи злочинності, прояви громадської непокори тощо. Тому, ми наголошуємо на створенні відносин, заснованих на партнерстві. Ключовим вектором тут має стати баланс у реалізації принципу відкритості для правоохоронних органів та неупереджене висвітлення інформації для ЗМІ.

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print>
2. Шевчук Г. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 120-124.
3. Мокряк М.О. Взаємодія засобів масової інформації та правоохоронних органів. Одеські юридичні читання: Матер. всеукр. наук.-практ. конфер. (м. Одеса, 10-11 листопада 2017 р.) / за ред. Г.О. Ульянової; уклад.: О.В. Дикий, Ю.Д. Батан. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 280-283.
4. Семижон О.В. Взаємодія Національної поліції України із засобами масової інформації в сучасних умовах URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3280/1/Семижон%20А.В.%201.pdf>
5. Булаєв В.П. Адміністративно-правове регулювання діяльності інформаційних служб системи МВС України: дис. д.ф. 081 «Право». Київ. 2020. 259 с.
6. Лебедева Н.В. Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. дис. д.ф. 081 «Право». Київ. 2021. 275 с.
7. Мокряк М. Вплив засобів масової інформації на детермінацію злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. Вип. 11. С. 195-198.